

Standardy ochrony małoletnich

Wstęp

Dobro i bezpieczeństwo małoletnich są priorytetem wszelkich działań podejmowanych przez Fundację Rozwoju Warmii i Mazur. Każdy pracownik traktuje dziecko/małoletniego z szacunkiem oraz uwzględnia jego potrzeby. Realizując zadania Fundacja działa w ramach obowiązującego prawa, obowiązujących w niej przepisów wewnętrznych oraz w ramach posiadanych kompetencji.

Niniejszy system ochrony małoletnich przed krzywdzeniem określa procedury interwencji, działania profilaktyczne, edukacyjne, zasady zapobiegania krzywdzeniu, a w sytuacji gdy do krzywdzenia doszło – określa zasady zmniejszenia rozmiaru jego skutków poprzez prawidłową i efektywną pomoc dziecku oraz wskazuje odpowiedzialność osób zatrudnionych w Fundacji za bezpieczeństwo małoletnich do niej uczęszczających.

Objaśnienie terminów

Dziecko/małoletni – każda osoba, która nie ukończyła 18. roku życia.

Pracownik – każda osoba realizująca działania na rzecz organizacji, niezależnie od rodzaju wiążącej ją z organizacją umowy lub jej braku. Pracownikiem w rozumieniu Polityki jest – w szczególności – każda osoba zatrudniona w organizacji na podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej, mianowania, porozumienia wolontariackiego, a także członek organizacji lub jej statutowych organów.

Krzywdzenie dziecka – każde przestępstwo popełnione na szkodę dziecka, przestępstwo, którego dziecko jest świadkiem, a także niebędące przestępstwem czyny i zaniechania naruszające interesy lub dobra dziecka.

Przemoc wobec dziecka – jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste dziecka, w szczególności:

- a) narażające dziecko na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające godność, nietykalność cielesną lub wolność dziecka,
- c) powodujące szkody na zdrowiu fizycznym lub psychicznym dziecka, wywołujące u niego cierpienie lub poczucie krzywdy,
- d) istotnie naruszające prywatność dziecka lub wzbudzające u niego poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

§ 1

Rekrutacja personelu

1. Rekrutacja na stanowiska związane z kontaktem z dziećmi prowadzona jest w sposób umożliwiający staranne zweryfikowanie kwalifikacji zawodowych i etycznych kandydata oraz jego dotychczasowych doświadczeń w pracy z dziećmi.
2. W ogłoszeniu rekrutacyjnym i/lub podczas innych czynności związanych z rekrutacją na stanowisko związane z kontaktem z dziećmi kandydaci muszą przedstawić swoje doświadczenie w pracy z dziećmi oraz możliwe do zweryfikowania referencje z poprzednich miejsc pracy/wolontariatu.
3. Jeśli kandydat wyrazi przewidzianą odrębnymi przepisami zgodę na zweryfikowanie przedstawionych przez niego referencji i historii zatrudnienia, osoba rekrutująca jest zobowiązana do skontaktowania się ze wskazanymi przez kandydata podmiotami celem potwierdzenia kwalifikacji kandydata.
4. Brak zgody nie może być samodzielną przesłanką odmowy zatrudnienia kandydata, ale osoba rekrutująca może na tej podstawie uznać, że przedstawione kwalifikacje i doświadczenie nie zostały potwierdzone.
5. Gdy wymaga tego charakter zadań, jakie ma realizować kandydat, osoba rekrutująca może przeprowadzić pisemny lub ustny sprawdzian wiedzy i umiejętności kandydata lub w inny sposób zweryfikować jego kompetencje.

§ 2

Weryfikacja niekaralności

1. Kandydat do pracy wymagającej kontaktu z dziećmi przedstawia pisemne oświadczenie zawierające jego dane osobowe niezbędne do wypełnienia przez organizację obowiązków określonych w ustawie o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.
2. Przed nawiązaniem stosunku pracy lub dopuszczeniem kandydata do innej działalności związanej z kontaktem z dziećmi organizacja sprawdza, czy dane kandydata są zamieszczone w Rejestrze sprawców przestępstw na tle seksualnym.
3. Osoba, której dane widnieją w Rejestrze nie może zostać zatrudniona – dotyczy to także stanowisk niezwiązanych bezpośrednio z kontaktem z dziećmi.
4. Osoba mająca zostać zaangażowana do zadań związanych z kontaktem z dziećmi ma obowiązek przedstawić zaświadczenie z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziałach XIX i XXV oraz art. 189a i 207 Kodeksu karnego

oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego. Zaświadczenie musi obejmować kartotekę karną i kartotekę nieletnich.

5. Na stanowisku wiążącym się z kontaktem z dziećmi nie można zatrudnić osoby, która nie przedstawiła zaświadczenia wskazanego w punkcie 4 lub przedstawiła zaświadczenie, z którego wynika, że była karana za któreś z wymienionych przestępstw.

§ 3

Obowiązki pracownika

1. Pracownik nie może w obecności dzieci wyrażać się w sposób dyskryminujący, znieważający lub poniżający osoby lub grupy osób z powodu ich przekonań religijnych, politycznych lub światopoglądowych, narodowości, niepełnosprawności, wieku, płci, orientacji seksualnej, ani w żaden inny sposób wypowiadać się w sposób antagonizujący grupy lub jednostki.
2. Pracownik jest zobowiązany do powstrzymania się w obecności dzieci od wypowiedzi i działań mogących mieć szkodliwy wpływ na ich rozwój. Zakazane jest głoszenie poglądów pochwalających zachowania niezgodne z prawem, szkodliwe dla zdrowia fizycznego lub psychicznego, nieodpowiednie dla osób niepełnoletnich lub niestosowne do wieku dziecka.
3. Pracownik nie może w obecności dziecka komentować jego sytuacji rodzinnej, podważać kompetencji i decyzji rodziców dziecka, ani w inny sposób odnosić się do ewentualnych problemów i konfliktów w jego rodzinie.
4. Pracownik mający kontakt z dziećmi może zostać w każdej chwili poddany badaniom na obecność alkoholu i/lub badaniom na obecność innych substancji o podobnym działaniu. Badanie takie może mieć charakter przesiewowy i nie musi być spowodowane niepokojącym zachowaniem pracownika.
5. Osoba, u której badanie wykaże obecność alkoholu lub podobnie działających substancji, zostaje niezwłocznie i bezterminowo odsunięta od jakiegokolwiek kontaktu z dziećmi, a organizacja ma prawo do rozwiązania umowy.
6. Pracownik ma obowiązek poinformować organizację o wszczęciu przeciwko niemu postępowania w sprawie o przestępstwa, które obejmuje przedstawione na etapie rekrutacji zaświadczenie o niekaralności, niezależnie od etapu prowadzonego postępowania. Osoba, wobec której prowadzone jest postępowanie w sprawie o przestępstwa przeciwko dzieciom, musi zostać niezwłocznie odsunięta od wszelkich form kontaktu z dziećmi do czasu jednoznacznego rozstrzygnięcia sprawy na jej korzyść.

§ 4

Praca z dziećmi

1. Zajęcia z udziałem dzieci muszą uwzględniać stopień rozwoju i indywidualne możliwości dziecka. Forma zajęć nie może wykluczać dzieci ze specjalnymi potrzebami, które mają prawo uczestniczyć we wszystkich aktywnościach na równych zasadach.
2. Organizowane dla dzieci aktywności nie mogą tworzyć lub utrwaląc szkodliwych stereotypów związanych z płcią, orientacją seksualną, pochodzeniem narodowym lub etnicznym, wyznaniem, stanem zdrowia czy sytuacją rodzinną.
3. Każde dziecko jest traktowane z szacunkiem, a personel komunikuje się z nim językiem zrozumiałym. Niedopuszczalne są zachowania lub wypowiedzi mogące dziecko ośmieszyć, obrazić, upokorzyć, poniżyć lub wystraszyć.
4. Wszystkie dzieci są traktowane sprawiedliwie, niedozwolone są jakiegokolwiek formy faworyzowania lub dyskryminacji dzieci. Personel powinien być gotowy do wytłumaczenia dzieciom swoich decyzji i działań w sposób dla nich zrozumiały.
5. W obecności dzieci nie wolno zachowywać się w sposób wulgarny, odnosić się do atrakcyjności fizycznej lub aktywności seksualnej, komplementować lub krytykować wyglądu.

§ 5

Kontakt fizyczny

1. Kontakt fizyczny z dzieckiem powinien być ograniczony do sytuacji, w których jest niezbędny i naturalny, takich jak pomoc dziecku w wykonywaniu ćwiczeń ruchowych, przy niezbędnych czynnościach higienicznych, konieczności zapewnienia dziecku bezpieczeństwa w obliczu bezpośredniego zagrożenia lub potrzeby uspokojenia dziecka.
2. Podczas zorganizowanych wyjazdów niedopuszczalne jest kwaterowanie w jednym pokoju z dzieckiem dorosłej osoby niebędącej rodzicem lub opiekunem dziecka.
3. Należy unikać przebywania z dzieckiem sam na sam oraz wszelkich zachowań, które mogą zostać opacznie zinterpretowane przez samo dziecko, jego rodziców/opiekunów, inne dzieci i dorosłych.
4. Wszelkie indywidualne kontakty pracownika z dzieckiem powinny odbywać się na terenie organizacji, w miarę możliwości przy otwartych drzwiach lub w obecności innych osób.
5. Pracownik jest zobowiązany zachować szczególną delikatność wobec dziecka, które było ofiarą przemocy lub krzywdzenia oraz wobec każdego dziecka, którego sytuacja rodzinna lub traumatyczne doświadczenia mogą powodować większą potrzebę emocjonalnej lub fizycznej bliskości.

6. Pracownik jest zobowiązany do jasnego wyznaczenia granic w kontaktach z dzieckiem i jego rodziną, dbałości o zachowanie profesjonalnej relacji, a w przypadku wątpliwości do niezwłocznego konsultowania z przełożonym.
7. Zabronione jest stosowanie przez personel kar cielesnych wobec dzieci.

§ 6

Komunikacja z dzieckiem

1. Pracownik jest zobowiązany do jasnego wyznaczenia granic w relacji z dzieckiem i komunikowania zasad, na jakich ta relacja funkcjonuje. Pracownik nie powinien w rozmowach z dzieckiem zajmować stanowiska w sporze między dzieckiem a rodzicem/nauczycielem, udzielać porad psychologicznych, duchowych lub życiowych, jeśli nie ma do tego wystarczającego przygotowania i nie jest to przedmiotem zajęć prowadzonych z dzieckiem.
2. Kontakt z dziećmi powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy organizacji i dotyczyć realizowanych przez nią działań, w których dziecko uczestniczy.
3. Komunikacja z dzieckiem jest transparentna zarówno wobec jego rodziców, jak i kierownictwa organizacji. Pracownik organizacji nie ma wspólnych tajemnic z dzieckiem w sprawach mających istotne znaczenie dla jego zdrowia i życia.
4. Kontakty w sprawach dotyczących dziecka między organizacją a jego rodzicem odbywają się drogą formalną. Co do zasady, pracownik nie wymienia się z dzieckiem swoimi prywatnymi danymi kontaktowymi.
5. Pracownicy organizacji nie wysyłają i nie przyjmują od dzieci zaproszeń do kontaktów poprzez swoje prywatne konta w mediach społecznościowych.
6. W przypadku komunikacji z dzieckiem drogą mailową lub poprzez grupy utworzone na komunikatorach rodzic dziecka powinien mieć prawo wglądu w taką korespondencję, w tym dołączenia do grupy lub listy mailingowej.

§ 7

1. Organizacja kładzie nacisk na bezpieczne relacje między dziećmi biorącymi udział w organizowanych przez nią zajęciach i innych działaniach.
2. Dzieci biorące udział w działaniach organizacji są zobowiązane do traktowania innych dzieci z szacunkiem i poszanowaniem godności.
3. W relacjach rówieśniczych niedozwolone są wszelkie zachowania mogące stanowić przejaw krzywdzenia dziecka, takie jak przemoc fizyczna, werbalna lub emocjonalna.
4. Organizacja odpowiada za egzekwowanie właściwych zachowań dzieci względem siebie oraz niezbędną edukację w tym zakresie.

§ 8

Ochrona danych osobowych

1. Dane osobowe dziecka podlegają ochronie na zasadach określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych).
2. Organizacja posiada politykę ochrony danych osobowych gwarantującą zgodne z prawem i bezpieczne przetwarzanie danych osobowych, opracowaną w oparciu o przeprowadzoną analizę możliwych ryzyk związanych z przetwarzaniem danych osobowych.
3. Przetwarzanie danych osobowych dzieci musi odbywać się w sposób gwarantujący zachowanie prywatności i bezpieczeństwa dzieci.
4. Pozyskiwanie i przetwarzanie danych osobowych dziecka wymaga pisemnej zgody rodzica/opiekuna. Zgoda taka musi być konkretna, świadoma, jednoznaczna i dobrowolna.
5. Zgoda nie jest wymagana, jeśli podstawą przetwarzania danych osobowych są inne przesłanki legalizujące przetwarzanie danych. W każdym przypadku organizacja wypełnia wobec rodzica/opiekuna obowiązek informacyjny.
6. Dopuszczalne jest pozyskiwanie wyłącznie takich danych osobowych, które są uzasadnione i mają związek z działaniami realizowanymi z udziałem dziecka oraz jego potrzebami i bezpieczeństwem.
7. W miarę możliwości, dane osobowe dzieci – w szczególności dane wrażliwe – podlegają anonimizacji/pseudonimizacji i są niszczone po ustaniu celu, w jakim zostały zgromadzone.
8. Dane osobowe dzieci są chronione przed dostępem do nich osób innych niż personel bezpośrednio zaangażowany w działania wymagające przetwarzania tych danych. Niedopuszczalne jest ujawnianie tych danych pozostałym członkom personelu, innym dzieciom i rodzicom tych dzieci, a także przedstawicielom mediów.
9. Niedopuszczalne jest udzielanie telefonicznie lub mailowo informacji na temat dzieci i ich rodzin bez uprzedniego upewnienia się co do tożsamości rozmówcy oraz jego prawa do pozyskiwania danego rodzaju informacji.
10. Ograniczenia dotyczące przekazywania osobom trzecim danych osobowych oraz innych informacji dotyczących dzieci nie mają zastosowania w przypadku osób i instytucji uprawnionych na mocy prawa do żądania dostępu do tych danych lub interwencji podejmowanej przez organizację w takich instytucjach.

§ 9

Ochrona wizerunku

1. Organizacja szanuje prawo dziecka do prywatności, ochrony wizerunku i dóbr osobistych, regulując zasady utrwalania i publikowania wizerunków dzieci podczas prowadzonych przez nią zajęć.
2. W miarę możliwości należy unikać utrwalania i publikowania wizerunku dzieci korzystających z oferty organizacji, jeśli nie jest to niezbędne i nie ma innej możliwości realizacji celu, w jakim miałyby być wykorzystane.
3. W celach ilustracyjnych, w tym w materiałach promocyjnych lub fundraisingowych, zaleca się wykorzystywanie zdjęć niepozwalających na identyfikację dziecka lub pochodzących z ogólnodostępnych źródeł.
4. Utrwalanie wizerunku dziecka wymaga pisemnej zgody rodzica/opiekuna. Musi ona być konkretna, świadoma, jednoznaczna i dobrowolna, a wyrażający zgodę musi zostać szczegółowo poinformowany o celu utrwalania wizerunku dziecka oraz możliwych sposobach jego wykorzystania, w tym udostępnienia w internecie.
5. Zgoda na utrwalenie i/lub wykorzystanie wizerunku dziecka nie może być dorozumiana ani w żaden sposób wymuszona. Przed ewentualnym wyrażeniem zgody opiekun musi uzyskać wyraźne zapewnienie, że taka zgoda na nie jest warunkiem udziału dziecka w oferowanych aktywnościach.
6. W miarę możliwości o zgodę na utrwalanie/publikowanie wizerunku należy zapytać także samo dziecko, a w razie jego odmowy – uszanować tę decyzję.
7. Brak zgody na utrwalenie i publikację wizerunku dziecka nie może być powodem wykluczenia go z zajęć lub dyskryminowania w inny sposób.
8. Personel organizacji nie utrwalą wizerunków dzieci na użytek własny i nie publikuje w swoich mediach społecznościowych wizerunków dzieci utrwalonych w związku z działalnością organizacji.
9. W przypadku wydarzeń z udziałem innych osób i konieczności zagwarantowania kontroli nad sposobem utrwalania i wykorzystywania wizerunków uczestniczących dzieci organizacja może ograniczyć im możliwość robienia zdjęć, zapewniając obsługę fotograficzną wydarzenia przez we własnym zakresie lub zlecając ją profesjonalistom.
10. Wszystkie osoby znajdujące się na zdjęciach/materiałach wideo powinny być kompletnie ubrane i nie mogą być przedstawione w sposób ośmieszający, poniżający lub w inny sposób naruszający ich dobra osobiste.
11. Zdjęcia/materiały wideo powinny przedstawiać dzieci w grupie, w miarę możliwości podczas wykonywania wspólnych zadań.
12. Publikując wizerunek dzieci, należy każdorazowo przeanalizować, czy kompozycja zdjęcia/materiału wideo stwarza ryzyko przerobienia go w sposób naruszający dobra osobiste dziecka.

13. Udostępniany publicznie wizerunek dziecka korzystającego z oferty organizacji nie powinien być opatrzony żadnymi informacjami ułatwiającymi osobom postronnym zidentyfikowanie dziecka lub mogącymi zagrozić jego bezpieczeństwu.

§ 10

Korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu

1. Rodzice zachowują prawo do decydowania o udostępnianych ich dzieciom treściach także podczas pobytu dziecka na terenie organizacji. Udostępnianie dzieciom przebywającym na terenie organizacji komputerów, smartfonów i innego sprzętu umożliwiającego dostęp do treści w Internecie i telefonów komórkowych odbywa się za zgodą rodzica/opiekuna.
2. Personel jest zobowiązany do kontrolowania sposobu korzystania przez dzieci z komputerów i telefonów komórkowych, zwłaszcza gdy są one podłączone do Internetu.
3. Komputery, smartfony i podobne urządzenia udostępniane dzieciom w siedzibie organizacji powinny posiadać zabezpieczenia gwarantujące bezpieczeństwo przekazywanych danych oraz rozwiązania uniemożliwiające korzystanie ze stron przedstawiających treści niebezpieczne lub nieodpowiednie.
4. Organizacja zastrzega sobie prawo wprowadzenia zakazu korzystania przez dzieci z urządzeń umożliwiających utrwalanie obrazu i dźwięku podczas wybranych zajęć, jeśli przemawiają za tym względy bezpieczeństwa dzieci i/lub konieczność zagwarantowania im prywatności poprzez ochronę przed niekontrolowanym nagrywaniem.

§ 11

Postępowanie po otrzymaniu informacji o krzywdzeniu dziecka

1. W przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka priorytetem jest zagwarantowanie mu wszelkiej pomocy i wsparcia niezwłocznie po uzyskaniu takiej informacji.
2. Niezależnie od pozostałych czynności mających na celu wyjaśnienie sprawy oraz nadanie jej oficjalnego biegu zarząd organizacji niezwłocznie podejmuje decyzję o formach doraźnego i długofalowego wsparcia dziecka, które było ofiarą przemocy, a także – jeśli dotyczy – pozostałych dzieci, które były jej świadkami lub również mogły być ofiarami.
3. Pracownik, który otrzymał informację o krzywdzeniu dziecka bezpośrednio od dziecka, nie może w żaden sposób poddawać w wątpliwość relacji dziecka, niezależnie od własnej oceny przedstawionej przez dziecko historii.

4. Pracownik organizacji nie może samodzielnie prowadzić czynności wyjaśniających zgłoszone lub zaobserwowane nieprawidłowe zachowania wobec dziecka bez uprzedniego poinformowania zarządu i uzyskania wyraźnej zgody.
5. Zarząd organizacji po przeanalizowaniu zgłoszonego krzywdzenia dziecka podejmuje decyzję o włączeniu w czynności wyjaśniające innych osób, takich jak np. psycholog dziecięcy.
6. Organizacja nie jest związana wolą rodziców dziecka w przypadku podejrzenia popełnienia czynu karalnego na szkodę dziecka, niezależnie od osoby sprawcy.

§ 12

Rodzaje interwencji w przypadku różnych form krzywdzenia dzieci

1. Krzywdzeniem dziecka jest każde przestępstwo popełnione na szkodę dziecka, przestępstwo, którego dziecko jest świadkiem, a także niebędący przestępstwem czyn naruszający dobro dziecka.
2. Każdy przypadek stwierdzenia lub podejrzenia krzywdzenia dziecka musi zostać odnotowany w karcie interwencji i zgłoszony zarządowi organizacji lub osobie przez niego wyznaczonej do koordynowania działań związanych z bezpieczeństwem dzieci pozostających pod opieką organizacji.
3. W oparciu o przekazane informacje oraz uzyskane wyjaśnienia, zarząd podejmuje decyzję o sposobie przeprowadzenia interwencji oraz osobie za nią odpowiedzialnej. Niedopuszczalne jest samodzielne prowadzenie przez pracownika postępowania wyjaśniającego bez wiedzy i zgody zarządu.
4. Zarząd niezwłocznie informuje rodziców/opiekunów dziecka o zdarzeniu oraz planowanej interwencji, a gdy jest taka potrzeba, wspiera ich w poszukiwaniu specjalistycznej pomocy.
5. Organizacja nie jest związana wolą rodziców w wyborze odpowiedniej formy interwencji, jeśli dziecko padło ofiarą czynu karalnego lub przemocy domowej.
6. W przypadku podejrzenia bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka, należy niezwłocznie poinformować odpowiednie służby (policja, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod numer alarmowy 112 lub 999 (pogotowie ratunkowe). Zawiadamia te organy pracownik, który pierwszy powziął informację o zagrożeniu i następnie wypełnia kartę interwencji.

§ 13

Przestępstwo popełnione na szkodę dziecka przez osobę dorosłą

1. W przypadku podejrzenia popełnienia czynu karalnego na szkodę dziecka przez osobę dorosłą należy zawiadomić policję lub prokuraturę.

2. Obowiązek powiadomienia służb dotyczy także podejrzenia popełnienia przestępstwa przemocy domowej w rodzinie dziecka, jeśli dziecko jest jej świadkiem.
3. W przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez pracownika organizacji należy niezwłocznie odsunąć go od wszelkich form kontaktu z dziećmi (nie tylko dzieckiem pokrzywdzonym) do czasu wyjaśnienia sprawy.

§ 14

Przestępstwo popełnione na szkodę dziecka przez inne dziecko

1. W przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez inne dziecko należy przeprowadzić rozmowę z dzieckiem posądzanym o stosowanie przemocy oraz jego opiekunami, a także oddzielnie z dzieckiem krzywdzonym i jego opiekunami. Celem rozmowy jest ustalenie przebiegu zdarzenia, a także wpływu zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne dziecka krzywdzonego. Ustalenia należy zawrzeć w karcie interwencji sporządzonej dla każdego dziecka osobno.
2. Jeśli osobą podejrzaną o krzywdzenie jest dziecko w wieku od 13 do 17 lat, a jego zachowanie stanowi czyn karalny, należy poinformować o tym właściwy miejscowo sąd rodzinny lub policję.
3. Jeśli osobą podejrzaną o krzywdzenie jest dziecko powyżej 17 lat, a jego zachowanie stanowi przestępstwo, należy poinformować o tym właściwą miejscowo jednostkę policji lub prokuraturę.

§ 15

Zaniedbanie dziecka w jego środowisku rodzinnym

1. W przypadku podejrzenia zaniedbywania potrzeb dziecka w środowisku rodzinnym należy złożyć we właściwym miejscowo sądzie rejonowym (wydział rodzinny i nieletnich) pisemny wniosek o wgląd w sytuację dziecka/rodziny.
2. W przypadku podejrzenia, że opiekun dziecka zaniedbuje jego potrzeby psychofizyczne lub rodzina jest niewydolna wychowawczo (np. dziecko chodzi w ubraniach nieodpowiednich do pogody, opuszcza miejsce zamieszkania bez nadzoru osoby dorosłej), rodzina stosuje przemoc wobec dziecka, należy niezwłocznie poinformować właściwy ośrodek pomocy społecznej, który dokona analizy sytuacji rodziny i ustali odpowiednie formy udzielenia jej niezbędnego wsparcia.

§ 16

Obowiązek zachowania tajemnicy

1. Wszyscy pracownicy, którzy w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych mają informacje o krzywdzeniu dziecka, są zobowiązani do zachowania w tajemnicy

wszystkich okoliczności z tym związanych. Wyjątek stanowi przekazywanie informacji uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych oraz rodzicom/opiekunom dziecka w ramach wykonywania przez nich władzy rodzicielskiej.

2. Wszystkie informacje zgromadzone w związku z realizacją działań z udziałem dzieci są przechowywane przez okres niezbędny do obrony przez możliwymi roszczeniami.
3. W miarę możliwości dane osobowe dotyczące dzieci należy przechowywać w postaci anonimizowanej/pseudonimizowanej.

§ 17

Udostępnianie standardów

1. Pełna wersja Standardów jest udostępniona na stronie internetowej organizacji oraz biurze Fundacji.
2. W siedzibie organizacji w widocznym miejscu udostępniona jest wersja skrócona Standardów w formie umożliwiającej zrozumienie ich przez dzieci.

§ 18

Przegląd i aktualizacja standardów

1. Standardy podlegają regularnemu przeglądowi, nie rzadziej niż raz na 2 lata.
2. Personel organizacji oraz rodzice dzieci uczęszczających na organizowane przez nią zajęcia mogą na bieżąco zgłaszać swoje uwagi i propozycje zmian w Standardach.

Załączniki

Załącznik nr 1 : Dziecko krzywdzone

Przemoc wobec dziecka można rozpoznać obserwując jego wygląd, stan zdrowia, zachowania, relacje z innymi a także zachowania jego rodziców/opiekunów. Zauważenie jednego lub kilku niepokojących objawów nie przesądza o tym, że dziecko jest krzywdzone, ale powinno skłonić do uważnego przyjrzenia się sytuacji dziecka i jego rodziny, zwłaszcza jeśli objawy się nasilają i są długotrwałe. Wybrane symptomy, na które warto zwrócić uwagę:

Objawy fizyczne

- Siniaki i obrażenia w nietypowych miejscach, takich jak plecy, pośladki, uda, uszy.
- Oparzenia, zadrapania, nietypowe obrażenia, które nie mają przekonującego wyjaśnienia.
- Ślady po wiązaniu na nadgarstkach czy kostkach.
- Niedożywienie, zaniedbana higiena osobista, noszenie ubrań nieodpowiednich do pogody.

Zachowania

- Zachowania wycofane, lękliwe lub depresyjne – dziecko może być bardziej ciche, wycofane, unikać kontaktu z dorosłymi lub rówieśnikami.
- Nagłe zmiany w zachowaniu – agresja, złość, nadmierna drażliwość, samookaleczenia.
- Unikanie pewnych osób lub miejsc – dziecko może obawiać się powrotu do domu, być wystraszone w obecności pewnych dorosłych.
- Regres w rozwoju – powrót do wcześniejszych etapów rozwoju, takich jak moczenie nocne, ssanie kciuka.

Objawy emocjonalne i psychiczne

- Niskie poczucie własnej wartości – dziecko może mieć trudności z akceptacją siebie, być nadmiernie krytyczne wobec siebie.
- Lęki i fobie – nagłe pojawienie się lęków, które wcześniej nie występowały.
- Problemy z koncentracją – trudności w nauce, brak zainteresowania szkołą, pogorszenie wyników w nauce.

Relacje społeczne

- Izolacja od rówieśników – unikanie kontaktów z rówieśnikami, trudności w nawiązywaniu i utrzymywaniu przyjaźni.

- Przemoc wobec innych – dziecko może przejawiać agresję wobec rówieśników lub zwierząt.

Inne sygnały

- Relacje o przemocy – dziecko może bezpośrednio lub pośrednio mówić o przemocy, której doświadcza.
- Obawy przed powrotem do domu – dziecko może bać się wracać do domu, preferować pozostawanie w szkole lub u przyjaciół.

Działania dorosłych

- Zachowania opiekunów – opiekunowie mogą być nadmiernie kontrolujący, izolować dziecko od innych, wykazywać skrajne zachowania (nadmierna surowość lub skrajna obojętność).
- Sprzeczne wyjaśnienia obrażeń – różne wersje opiekunów i dziecka dotyczące pochodzenia obrażeń.
- Mówienie o dziecku w negatywny sposób, poniżanie, ośmieszanie, nieuzasadnione podnoszenie głosu na dziecko, stosowanie obraźliwych określeń.
- Izolowanie dziecka – po zwróceniu uwagi na niepokojące objawy u dziecka rodzice przestają posyłać dziecko na zajęcia i ucinają kontakt z osobą/institucją, gdzie zauważono niepokojące objawy.

Rozpoznanie dziecka, które może być ofiarą molestowania seksualnego, jest trudne i wymaga uwagi na różnorodne sygnały i objawy. Należy zachować daleko posuniętą ostrożność i delikatność w podejściu. Objawy, które powinny zaniepokoić:

Fizyczne objawy

- Niezwykłe obrażenia w okolicach genitaliów, odbytu czy ust, takie jak siniaki, skaleczenia czy obrzęki.
- Trudności w chodzeniu lub siadaniu bez oczywistej przyczyny.
- Infekcje układu moczowego lub inne problemy zdrowotne w obszarze genitaliów.
- Bóle brzucha lub bóle w dolnej części pleców bez wyraźnej przyczyny.

Zachowania

- Nagłe zmiany w zachowaniu – dziecko może stać się wycofane, lęklive, depresyjne, lub przeciwnie – nadmiernie agresywne.
- Regres w rozwoju – powrót do wcześniejszych etapów rozwoju, takich jak moczenie nocne, ssanie kciuka.

- Nietypowe zachowania seksualne – wiedza seksualna lub zachowania nieodpowiednie dla wieku dziecka, próby angażowania innych dzieci w gry o podtekście seksualnym.
- Lęki i fobie – nagłe pojawienie się lęków, które wcześniej nie występowały, szczególnie związanych z konkretnymi osobami lub miejscami.
- Unikanie pewnych osób – dziecko może bać się lub unikać kontaktu z konkretnymi dorosłymi lub rówieśnikami.
- Problemy z koncentracją – trudności w nauce, brak zainteresowania szkołą, niskie wyniki w nauce.

Objawy emocjonalne i psychiczne

- Niskie poczucie własnej wartości – dziecko może mieć trudności z akceptacją siebie i swojego ciała, być nadmiernie krytyczne wobec siebie.
- Koszmary senne i problemy ze snem – dziecko może mieć trudności z zasypianiem, budzić się w nocy, mieć koszmary.
- Samookaleczenia lub myśli samobójcze – dziecko może próbować sobie szkodzić lub mówić o chęci zakończenia życia.

Relacje społeczne

- Izolacja od rówieśników – unikanie kontaktów z rówieśnikami, trudności w nawiązywaniu i utrzymywaniu przyjaźni.
- Trudności w relacjach z dorosłymi – dziecko może być nieufne wobec dorosłych, szczególnie tych płci sprawcy.

Inne sygnały

- Relacje o molestowaniu – dziecko może bezpośrednio lub pośrednio mówić o molestowaniu, używając słów lub opisów niewłaściwych zachowań dorosłych.
- Obawy przed powrotem do domu – dziecko może bać się wracać do domu, preferować pozostawanie w szkole lub u przyjaciół.

Działania dorosłych

- Zachowania opiekunów – opiekunowie mogą być nadmiernie kontrolujący, izolować dziecko od innych, wykazywać skrajne zachowania (nadmierna surowość lub skrajna obojętność).
- Sprzeczne wyjaśnienia obrażeń – różne wersje opiekunów i dziecka dotyczące pochodzenia obrażeń.

Zal. nr 2: Prawne podstawy interwencji

Obowiązek prawny zawiadomienia o wybranych przestępstwach

Art. 240 § 1 Kodeksu karnego

Kto, mając wiarygodną wiadomość o karalnym przygotowaniu albo usiłowaniu lub dokonaniu czynu zabronionego określonego w [...]:

- *art. 156 (spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu),*
- *art. 197 § 3–5 i art. 198 (przemoc seksualna),*
- *art. 200 (czyny o charakterze pedofilskim),*

nie zawiadamia niezwłocznie organu powołanego do ścigania przestępstw, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Obowiązek społeczny zawiadomienia o przestępstwie

Art. 304 Kodeksu postępowania karnego

§ 1. Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.

§ 2. Instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

Interwencja podejmowana jest poprzez złożenie policji lub prokuraturze zgłoszenia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Obowiązek społeczny zgłoszenia zaniedbywania dziecka

Art. 572 Kodeksu postępowania cywilnego

§ 1. Każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy.

§ 2. Obowiązek wymieniony w § 1 ciąży przede wszystkim na urzędach stanu cywilnego, sądach, prokuratorach, notariuszach, komornikach, organach samorządu i administracji rządowej, organach Policji, placówkach oświatowych, opiekunach społecznych oraz organizacjach i zakładach zajmujących się opieką nad dziećmi lub osobami psychicznie chorymi.

Interwencja podejmowana jest poprzez złożenie w sądzie rejonowym wydział rodzinny i nieletnich pisemnego wniosku o wgląd w sytuację dziecka/rodziny.

Obowiązek społeczny zawiadomienia o krzywdzeniu rówieśniczym

Art. 4 Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich

§ 2. Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu czynu karalnego przez nieletniego, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym sąd rodzinny lub Policję.

§ 3. Instytucje państwowe i organizacje społeczne, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przez nieletniego czynu karalnego ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym sąd rodzinny lub Policję oraz przedsięwziąć czynności niecierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynu.

Interwencja podejmowana jest poprzez zawiadomienie policji lub pisemnie sądu rodzinnego.

Odpowiedzialność za niedopełnienie obowiązków

Wybrane przepisy karne *ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.*

Art. 23

2. Kto dopuszcza do pracy lub do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, osobę bez uzyskania informacji, o których mowa w art. 21 ust. 2, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1000 zł.

3. Kto przed nawiązaniem stosunku pracy lub dopuszczeniem do działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, nie wypełnia obowiązku przedłożenia informacji lub oświadczenia, o których mowa w art. 21 ust. 3-7, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1000 zł.

Art. 23a

Kto dopuszcza do pracy lub do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, osobę wiedząc, że dane tej osoby są zamieszczone w Rejestrze, albo wiedząc, że została pra-

womocnie skazana za przestępstwo określone w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, przestępstwo określone w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego lub w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1000 zł.

Art. 23b

1. Kto, będąc obowiązany do wprowadzenia standardów ochrony małoletnich, nie wykonuje tego obowiązku, podlega karze grzywny do 250 zł albo karze nagany.
2. W razie ponownego stwierdzenia niewykonania obowiązku wprowadzenia standardów ochrony małoletnich, sprawca, podlega karze grzywny nie niższej niż 1000 zł.

Art. 23c

Kto dopuszcza do pracy lub do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi osobę wiedząc, że osoba ta ma obowiązek stosowania się do orzeczonego przez sąd zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art. 24

Kto bez uprawnienia uzyskuje z Rejestru z dostępem ograniczonym informację o osobie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 24a

1. W razie skazania za przestępstwo, o którym mowa w art. 23c, sąd orzeka środek karny w postaci świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Wysokość tego świadczenia nie może przekroczyć 30 000 zł.
2. W razie ukarania za wykroczenie, o którym mowa w art. 23 ust. 2, art. 23a i art. 23b ust. 2, sąd orzeka środek karny w postaci świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Wysokość tego świadczenia nie może przekroczyć 10 000 zł.

Załącznik 3: Zasady publikacji wizerunku

Publikowanie wizerunków dzieci wiąże się z szeregiem ryzyk i dlatego zawsze należy rozważyć, czy jest to konieczne, a cele, jakie chcemy tym osiągnąć – promocja organizacji, pokazanie jej działalności, działania fundraisingowe – nie mogą zostać osiągnięte w inny sposób. Decydując się na publikację wizerunku dzieci, należy wykazać się dużą ostrożnością i troską o ochronę prywatności i dobrostanu dzieci. Oto kluczowe zasady i standardy dotyczące publikowania wizerunków dzieci:

Zgoda opiekunów prawnych

- Przed publikacją wizerunku dziecka konieczne jest uzyskanie wyraźnej zgody od rodziców lub opiekunów prawnych.
- Zgoda ta powinna być udzielona na piśmie i zawierać szczegóły dotyczące sposobu, miejsca i celu publikacji oraz potencjalnych konsekwencji tej publikacji.
- Zgoda nie może być w żaden sposób wymuszona, a organizacja nie może uzależniać udziału dziecka w zajęciach od zgody na wykorzystanie wizerunku dziecka.
- W miarę możliwości należy pozyskać zgodę samego dziecka i uszanować jego decyzję.

Ochrona prywatności i anonimowości

- W miarę możliwości publikowany wizerunek dziecka nie powinien umożliwiać jednoznacznego zidentyfikowania go.
- Publikacja wizerunku dziecka nie powinna zawierać szczegółowych danych osobowych, które mogą umożliwić jego identyfikację (np. pełne imię i nazwisko).
- Należy unikać publikacji wizerunków dzieci w kontekstach, które mogą naruszać ich godność lub prywatność (np. zdjęcia w sytuacjach intymnych, związane ze zdrowiem, w trudnych sytuacjach życiowych).

Bezpieczeństwo dziecka

- Zastanów się, czy publikacja wizerunku dziecka może narazić je na jakiegokolwiek ryzyko (np. nękanie, prześladowanie, porwanie).
- Szczególną ostrożność należy zachować przy publikowaniu wizerunków dzieci w internecie, gdzie materiały mogą być łatwo kopiowane, udostępniane i wykorzystywane bez kontroli.

Godność dziecka

- Wizerunki dzieci powinny być publikowane w sposób, który szanuje ich godność i prywatność. Nie wolno wykorzystywać wizerunków dzieci w sposób, który mógłby je ośmieszyć lub zaszkodzić ich reputacji.
- Wszystkie osoby przedstawione na zdjęciu muszą być ubrane, a kompozycja zdjęcia nie powinna ułatwiać zmodyfikowania go w sposób umożliwiający nadanie mu seksualnego lub poniżającego charakteru.
- Wizerunki dzieci nie powinny być wykorzystywane do celów komercyjnych bez wyraźnej zgody i świadomości opiekunów prawnych.

Załącznik nr 4: Gdzie szukać wsparcia

Telefony zaufania

- Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka – 800 12 12 12, czat.brpd.gov.pl
- Telefon Zaufania Dla Dzieci i Młodzieży – 116 111, www.116111.pl
- Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie – 22 668 70 00
- Policyjny telefon zaufania ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 800 120 226
- Telefon dla nauczycieli i rodziców (Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę) – 800 100 100
- Kryzysowy telefon zaufania – 116 123
- Inne telefony – <https://zwjr.pl/bezplatne-numery-pomocowe>

Urzędy i instytucje publiczne

- Rzecznik Praw Dziecka – www.rpd.gov.pl
- Rzecznik Praw Obywatelskich – www.rpo.gov.pl
- Punkty nieodpłatnej pomocy prawnej – www.gov.pl/web/nieodplatna-pomoc
- Państwowa Komisja ds. wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15 – www.pkdp.gov.pl

Organizacje pozarządowe

- Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę – www.fdds.pl
- Fundacja Orange – www.fundacja.orange.pl
- Fundacja Unaweza – <https://www.unaweza.org>
- Fundacja Twarze Depresji – www.twarzedepresji.pl
- Fundacja Można Zwariować – <https://moznazwariowac.pl>
- Niebieska Linia – <https://www.niebieskalinia.pl>